

ਸਿਰ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ

(2:16-23)

ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਦੁਸ਼ਟ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:8 ਅਤੇ 10 ਚਰਚਾ ਵੇਖੋ)। ਪੌਲੁਸ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਬਜਾਇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੰਨੋ (2:16, 17)

¹⁶ਇਸ ਲਈ ਖਾਣ ਪੀਣ ਯਾ ਤਿਉਹਾਰ ਯਾ ਅਮੋਸਿਆ ਯਾ ਸੱਬਤਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਲਾਵੇ। ¹⁷ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਦੇਹ ਮਸੀਹ ਦੀ ਹੈ।

‘‘ਇਸ ਲਈ ਖਾਣ ਪੀਣ ਯਾ ਤਿਉਹਾਰ ਯਾ ਅਮੋਸਿਆ ਯਾ ਸੱਬਤਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਲਾਵੇ’’ (2:16)

ਇਸ ਲਈ (*oun*) ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਕਥਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਯਿਸੂ ਦੀ ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਜੋ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿਣ।

ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਕੁਝ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯਹੂਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਿੱਕਲ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਲੁਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਓਹ ਸਿਰਫ ਯਿਸੂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਜਾਇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 16 ਤਕ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੁਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੰਨਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ:

- ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹਨ (2:3)।
- ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਤਾਈ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭਰਪੂਰੀ ਹੈ (2:9)।
- ਕੁਲੁਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਨ (2:10)।
- ਉਹ ਸਾਰੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ (2:10)।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸੁੰਨਤ ਹੋਈ ਸੀ (2:11, 12)।

- ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ (2: 13)।
- ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਸੁੱਟਿਆ (2: 14)।
- ਉਸ ਨੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੇਂ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ (2: 15)।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹਨ, ਆਧਾਰ ਵਿਸਤਰਿਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2: 14 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੇਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 2: 15 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਫ਼ਤਹਿ ਦੁਆਈ ਸੀ ਇਸ ਕਾਰਣ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਈ ਫ਼ਤਹਿ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਤਰਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਥੋਪੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਓਹ ਨਿਯਮ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹੋਣ।

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਅਤੇ ਪੀਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਖੁਦ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 7: 19)। ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀ ਚੰਦ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਬਤ ਵਾਲੇ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਓਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ‘ਦੋਸ਼ ਲਾਵੇ’ (*krinō*) ਨੂੰ ‘ਪੱਖਪਾਤ ਭਰਿਆ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ’ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿ ‘ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਏ ਉੱਤੇ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਾਈਏ’ (ਰੋਮੀਆਂ 14: 13; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 14: 3, 4; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 29) ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਭੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਵਿਖੇ ਮਸੀਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ‘ਹਰੇਕ ਵਸਤ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤਿਆਗਣ ਦੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ’ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 3-5)।

ਯਿਸੂ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣੀ, ਜੇ ਓਹ ਕੁਝ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾਂ ਨਾ ਚੁਣਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚੁਣਨ ਜਾਂ ਨਾ ਚੁਣਨ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਨਹੀਂ ਖੁਆਉਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸਾਥੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਾਰਣ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਨਵਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰੀਤ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 14: 13-15, 19-21; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8: 8-13)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਓਹ ਰੀਤਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਥੋਪ ਕੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੀਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਥੋਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੀਤੁਸ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2: 3-5)। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਥੋਪਣ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਓਹ ਨੁਕਸਾਨ ਰਹਿਤ ਵਰਜੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਬਲਕਿ ਓਹ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਥੋਪੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਦੇ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਣੇ ਸਨ।

ਜਿਹੜੇ ਨਿਯਮ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੱਸੇ ਓਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਜ਼ੀ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਸਨ। ਓਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਛਾਵੇਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਹਕੀਕਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਪਰਛਾਵੇਂ ਰਹਣਾ ਸੀਨ ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਲਈ ਹਕੀਕਤ ਬਣ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਖਾਣ ਅਤੇ ਪੀਣ ਨਾ ਜਾਂ ਤਿਉਹਾਰ, ਨਵੇਂ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸੱਬਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਨਾਉਣ। ਬਲਕਿ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਵੇ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਦ ਤਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਜਦ ਤਕ ਕਿਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਭਾਈ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ (ਰੋਮੀਆਂ 14: 1-21; 15: 1-3; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8: 8-13; 10: 23-33; ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 4: 10)। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਝਣਾ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਤੇ ਥੋਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਰੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਮੰਨਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘‘ਤਿਉਹਾਰਾਂ,’’ ‘‘ਨਵੇਂ ਚੰਦ’’ ਅਤੇ ‘‘ਸੱਬਤਾਂ’’ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ LXX ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਹੋਸ਼ੇਆ 2: 11; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 45: 17)। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਇਹੀ ਸੂਚੀ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ (1 ਇਤਿਹਾਸ 23: 31; 2 ਇਤਿਹਾਸ 2: 4; 31: 3)। ਪੌਲੁਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਜ ਰੀਤਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ।

ਆਇਤ 16 ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦੋ ਵਰਗ ਹਨ ਜੋ (1) ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਖਾਸ ਯਹੂਦੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਜਾਂ ਮਸੀਹੀ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਵੱਸ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 1-3; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6: 19, 20; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 1)। ਪੌਲੁਸ ਸਦਾਚਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ

ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਹ ਕੁਲੁਸੈ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੋਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਖਾਣ ਜਾਂ ਪੀਣ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸ਼ਰਾ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਕੀ ਖਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ (ਲੇਵੀਆਂ 11:1-47; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 14:3-21)। ਜਿਸ ਨੇ ਖਾਣ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: ‘ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਭਈ ਜੋ ਕੁਝ ਬਾਹਰੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਉਹ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਰ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਦਖਾਨੇ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ’ (ਮਰਕੁਸ 7:18, 19; ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10:10-16)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਮੁੜ ਜਾਣ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਖਾਸ ਭੋਜਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:1-4)। ਰੋਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਭੋਜਨ ਚੁਣਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 14:5, 6, 13-15, 20, 21)। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਕੀ ਖਾਣ ਜਾਂ ਕੀ ਪੀਣ। ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ’ (ਰੋਮੀਆਂ 14:17)।

ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਜਕਾਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾਖਰਸ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 10:9)। ਨਾਜ਼ੀਰੀ ਮੰਨਤ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦਾਖਰਸ, ਸ਼ਰਾਬ, ਸਿਰਕੇ ਅਤੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਰਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 6:3)। ਮਾਨੋਆਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦਾਖਰਸ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਸਮਸੂਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਸੀ (ਨਿਆਈਆਂ 13:4, 7, 14)। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਕਹਾਉਤਾਂ 20:1; ਯਸਾਯਾਹ 5:11; 28:1)।

ਤਿਉਹਾਰ। ਸ਼ਰਾ ਵਿਚ ਕਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 16:16; 2 ਇਤਿਹਾਸ 8:13)।

(1) ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ (ਕੂਚ 23:15; 34:18; ਲੇਵੀਆਂ 23:6), ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਸਾਹ ਦਾ ਪਰਬ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਲੇਵੀਆਂ 23:5; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 16:1-6)। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਾ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਕੂਚ 12:24-27)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਲੋਠੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਹਿਯਾਂ ਦੇ ਸੇਰੂ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਬਾਹੀਆਂ ਤੇ ਲਹੂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਕੂਚ 12:22, 23)। ਪਰਬ ਵਿਚ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ (ਕੂਚ 12:14-20; 13:6-8)।

(2) ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਪਰਬ (ਕੂਚ 34:22; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 16:10), ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੱਢਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਤ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 16:9), ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਢੀ ਦਾ ਪਰਬ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਫਲ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਬ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਕੂਚ 23:16; 34:22; ਗਿਣਤੀ 28:26)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:1) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਪੰਜਾਹ ਦਾ ਪਰਬ’ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ

ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 23:15, 16)।

(3) ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਥ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 23:34; ਅਜ਼ਰਾ 3:4) ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਤੰਬੂਆਂ ਦੇ ਪਰਥ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (KJV; NKJV)। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਭਟਕਣ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਿਆਂ (ਤੰਬੂਆਂ) ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਟਹਿਣੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਡੇਰਿਆਂ ਜਾਂ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰਥ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 23:39)।

(4) ਪੂਰੀਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਸਤਰ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਅਸਤਰ 9:26-28) ਫ਼ਾਰਸ ਦੇ ਰਾਜਾ ਅਹਸ਼ਵੇਰੋਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਮਾਨ ਦੀ ਦੁਸ਼ਟ ਚਾਲ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਖਾਸ ਦਿਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਤਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਨਰਸਿੰਗੋ ਫੂਕਣਾ ਅਤੇ ਹੋਮਬਲੀ ਅਤੇ ਮੈਦੇ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 23:23-25; ਗਿਣਤੀ 29:1-6)। ਪ੍ਰਾਸਚਿੱਤ ਦੇ ਦਿਨ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 16:3-34; 23:27-32) ਨੂੰ ਅੱਜ ਯੋਮ ਕਿਪੁਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ ਹਸ਼ਨਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 45:18; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 12:2)। ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਨਿਸਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਅਸਤਰ 3:7)।

ਨਵਾਂ ਚੰਨ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦਾ ਕਲੰਡਰ ਚੰਨ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ; ਇਸ ਕਾਰਣ ਨਵਾਂ ਚੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਨਿੱਕਲਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ (ਗਿਣਤੀ 10:10; 28:11)। ਇਹ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਚੰਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 81:3; ਯਸਾਯਾਹ 1:14; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 46:3; ਹੋਸ਼ੇਆ 2:11; ਆਮੋਸ 8:5; ਸ਼ਾਇਦ 1 ਸਮੂਏਲ 20:18; 2 ਰਾਜਿਆਂ 4:23 ਵੀ ਵੇਖੋ)।

ਸੱਬਤ। ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸਤਵੇਂ ਦਿਨ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸੱਬਤ ਕਰਕੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ (ਮੱਤੀ 28:1; ਮਰਕੁਸ 16:1, 2; ਲੂਕਾ 23:56; 24:1; ਯਹੰਨਾ 20:1)। ‘ਸੱਬਤ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਰੋਕਣਾ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ।’ ਸੱਬਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਕੂਚ 20:8-10; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5:12-15)। ਸੱਬਤ ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਰਥਾਤ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਇਸਰਾਏਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਉਤਪਤ 35:10) ਨੇਮ ਸੀ (ਕੂਚ 31:14-16)। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਯਾਦਗੀਰੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਅਰਾਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5:12-15)। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦਿਨ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਸਤਵੇਂ ਦਿਨ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਕੂਚ 20:11)।

ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸੱਬਤ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਕੂਚ 20:8-10)। ਇਸ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ; ਅਰਥਾਤ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਸੱਬਤ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਕੂਚ 31:14)। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਨਾ ਕਿ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਸੱਬਤ ਵਾਲੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇਬਾਦਤਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਦ ਵੀ ਇਹ ਬੰਦਗੀ ਦਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਅਰਾਮ ਕਰਨ, ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ

ਪਵਿੱਤਰ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:21)।

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸੱਬਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਤਵੇਂ ਸਾਲ ਸੱਬਤ ਦਾ ਸਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਬਤ ਦੇ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹਲ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਸੀ (ਕੂਚ 23:10, 11)।

ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 15:30, 31)। ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ, ਪਰਬਾਂ, ਨਵੇਂ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸੱਬਤਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਵੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖੋਹ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ (ਮੌਤੀ 7:1) ਜਾਂ ਓਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਣ।

ਸੱਬਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੱਬਤ ਵਾਲੇ ਅਰਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਬਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੱਬਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੇ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:13; 10:9) ਸੱਬਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 16 ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਬਤ ਦਾ ਦਿਨ ਅਰਾਮ ਦੇ ਖਾਸ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਤਵਾਰ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦਿਨ ਹੀ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਸੀਹ ਨੇ ਜੀ ਉੱਠ ਕੇ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਈ ਸੀ। ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਦਾ ਇਹ ਦਿਨ ਹੀ ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਜਦ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:7)।

‘ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹਨ’ (2:17)

ਆਇਤ 16 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭੋਜਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਇਹ ਸਭ ਅਸਲੀ ਭੋਜਨ ਅਰਥਾਤ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੀ ਸਨ (ਯੂਹੰਨਾ 6:48)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਈ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕੋਸ਼ਰ ਭੋਜਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸੁੱਧਤਾ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:1) ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਪਾਪ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਮੌਤੀ 26:28) ਜਦਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:4)। ਸੁਰਗ ਦਾ ਅਬਦੀ ਅਰਾਮ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:9; 1 ਪਤਰਸ 1:3, 4) ਸੱਬਤ ਦੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਮੂਸਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਯਾਜਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:3; 7:28)।

ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਇਕ ਅਧੂਰੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਲਈ *skia* ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ

ਪਰਛਾਵਾਂ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:1-4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਭਾਵਕ ਮੁੱਲ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:5; 10:1-3)।

ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਸਲ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੀ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਚਿਆਈ ਅਰਥਾਤ ਅਸਲ ਦਿੱਤਾ ਜਦਕਿ ਮੂਸਾ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ (ਯੂਹੰਨਾ 1:17), ਜੋ ਕਿ ਪਰਛਾਵਾਂ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:1) ਹੈ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾ ਸਕੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਨਗੇ। ‘‘ਅਸਲੀਅਤ ਇੱਥੇ ਹੈ ਇਸ ਕਾਰਣ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।’’¹

ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੀ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:5)।

‘‘ਪਰ ਦੇਹ ਮਸੀਹ ਦੀ ਹੈ’’ (2:17)

ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦੇਹ *sōma* ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘ਸਰੀਰ’’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਰੀਰ ਕੋਈ ਬੰਦਾ (ਮੱਤੀ 5:29), ਜਾਨਵਰ (ਯਾਕੂਬ 3:3), ਬੂਟਾ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:37) ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਜਿਵੇਂ ਕਲੀਸੀਆ (ਰੋਮੀਆਂ 12:5; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:18) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। *sōma tou Christou* (‘‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ’’) ਵਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੀ ਪੌਲੁਸ (1) ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਦੇਹ (ਮੱਤੀ 26:12), (2) ਕਲੀਸੀਆ ਜਾਂ (3) ਅਸਲ ਜਾਂ ਮੂਲ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ? KJV ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਸਰੀਰਕ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:10) *sōma* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਦੇਹ ਜਾਂ ਦੇਹਾਂ’’ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।²

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਆਇਤ 16 ਵਿਚ, ‘‘ਖਾਣ ਪੀਣ, ਨਵੇਂ ਚੰਦ ਜਾਂ ਸੱਬਤ’’ ਯਿਸੂ ਦੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਦੇਹ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਇਤ 16 ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਣਾ ਵਧੇਰੇ ਅਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਮਾਨੀ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਖਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਭੋਜਨਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੂਹਾਨੀ ਭੋਜਨ ਤੇ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2:2)। ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਰਥਾਂ ਦਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸਲੀਬ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਰਥਾਤ ਅਸਲੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:23-25)। ਪਵਿੱਤਰ ਵਚਨ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ

4:21)। ਪਰਛਾਵੇਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:24)। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਵੀ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪਰਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:14), ਅਤੇ ਓਹ ਜਗਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕੇ (ਯੂਹੰਨਾ 8:12) ਜਿਸ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਭਰਪੂਰੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅੱਜ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਜੁਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਪੁੰਦਲੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਚਾਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸੁਰਗ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ (2:18, 19)

¹⁸ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅਧੀਨਤਾਈ ਅਤੇ ਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਸੱਖਣਿਆਂ ਨਾ ਰੱਖੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਅਕਾਰਥ ਫੁੱਲ ਕੇ ਵੇਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ¹⁹ਅਤੇ ਉਸ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਦੇਹੀ ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਲ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪੇ ਵਿੱਚੀਂ ਜੁੜ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

‘ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਸੱਖਣਿਆਂ ਨਾ ਰੱਖੇ’ (2:18)

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਭੁਚਲਾਉਣ’ (2:4), ‘ਲਾਗ ਲਪੇਟ ਨਾਲ ਲੁੱਟਣ’ (2:8) ਅਤੇ ‘[ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ] ਫੈਸਲਾ’ ਕਰਨ ਤੋਂ (2:16) ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੋਈ . . . ਤੁਹਾਨੂੰ . . . ਸੱਖਣਿਆਂ ਨਾ ਕਰੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਰਸੂਲ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੁਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਇਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣਿਆਂ ਜਾਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਫੁਸਲਾ ਕੇ ਬੁਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ‘ਸੱਖਣਿਆਂ’ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ‘ਸੱਖਣਿਆਂ’ (*katabrabeuō*) ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਅਰਥ ਵਿਚ ਅੰਪਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਦੀ ਵੱਲ ‘ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ’ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਯੂਨਾਨੀ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੌੜਾਕ ਦੌੜ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਰਫ਼ਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਓਹ ਬਨਾਵਟੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ। ਜੇ ਓਹ ਯਿਸੂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਛੱਡ ਕੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਸ ‘ਇਨਾਮ’ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ, ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ‘ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਖਣਿਆਂ ਨਾ ਕਰੇ’ ਆਇਤ 16 ਵਰਗਾ ਭਾਵ ਹੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ

ਸਚਿਆਈ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਗੀਣ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨਾਲ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਓਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਥਾਂ ਬੂਠ ਨੂੰ, ਮੂਲ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਸੱਖਣਿਆਂ ਜਾਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਇਸ ਹਿਦਾਇਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਇੱਛਾ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣਿਆਂ ਜਾਂ ਵਾਂਝੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਕ ਚੋਣ ਸੀ। ਓਹ ਬੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਓਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆਂ ਜਾਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਛੇ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਤਾਂ 2:18, 19 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ‘ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਨਾਸ’ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ (2:22) ਅਤੇ ‘ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਦੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (2:23)।

ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਈ ਭਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ:

- ‘ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਧਕਾਰ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਡਾਇਆ’ (1:13)।
- ‘ਉਹ ਅਲੱਖ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰੂਪ ... ਹੈ’ (1:15)।
- ਉਹ ‘ਸਾਰੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇਠਾ ਹੈ’ (1:15)।
- ‘ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਓਸੇ ਤੋਂ ਉਤਪਨ ਹੋਈਆਂ’ (1:16)।
- ‘ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ’ (1:17)।
- ‘ਸੱਭੋਂ ਕੁਝ ਓਸੇ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’ (1:17)।
- ‘ਉਹ ਦੇਹੀ ... ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ’ (1:18)।
- ‘ਉਹੋ ਆਦਿ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇਠਾ ਹੈ’ (1:18)।
- ‘ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਰਧਾਨ’ ਹੋਵੇਗਾ (1:18)।
- ‘ਸਾਰੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾਈ ਉਸ ਵਿਚ ਵਾਸ (ਕਰਦੀ ਹੈ)’ (1:19)।
- ‘ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ’ (1:20)।
- ‘ਜਿਹ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਗੁਪਤ ਹਨ’ (2:3)।
- ‘ਖ਼ੁਦਾਈ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭਰਪੂਰੀ ਓਸੇ ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਵੱਸਦੀ ਹੈ’ (2:9)।
- ‘ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ ਹੋ’ (2:10)।
- ‘ਓਸੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਨਤ ਹੋਈ ਹੈ’ (2:11)।
- ‘ਉਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ... ਮੇਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਸੁੱਟਿਆ’ (2:14)।
- ‘ਉਸ ਨੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੇਂ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ’ ਹੈ (2:15)।
- ‘ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ ਹੋ’ (2:20)।

‘ਆਤਮਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ’ (2: 18)

ਪੋਖਾ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ‘ਕਰਵਾ ਕੇ’ ਦਾ *thelō* ਆਮ ਅਰਥ ‘ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ, ਖਾਹਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਚਾਹੁਣਾ’ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 1: 19; 8: 2)। ਇੱਥੇ ਯੂਨਾਨੀ ਉਪਸਰਗ *en* (‘ਵਿਚ’) ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ,’³ ਜਾਂ ‘ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਨਾ’ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਨਾਵਟੀ, ਹਲੀਮ ਭਗਤੀ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੀ ਦੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਗਲੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਯੂਨਾਨੀ ਕ੍ਰਿਦੰਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ: ‘ਆਤਮਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ’ (ਆਇਤ 18); (2) ‘ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਵੇਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’ (ਆਇਤ 18); (3) ‘ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਬੁੱਧ ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਫੁੱਲਦਾ ਹੈ’ (ਆਇਤ 18); ਅਤੇ (4) ‘ਉਸ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ’ (ਆਇਤ 19)।

Tapeinophrosunē ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਆਇਤ 23 ਵਿਚ ‘ਆਤਮਹੀਣਤਾ’ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਅਧੀਨਗੀ’ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20: 19; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 2; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 3)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਾਇਆ (ਯਾਕੂਬ 4: 10; 1 ਪਤਰਸ 5: 5, 6)। ਪਰ ਇੱਥੇ, ‘ਅਧੀਨਗੀ’ ਦਾ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਅਰਥ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ‘ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ’ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਬਨਾਵਟੀ ਅਧੀਨਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਖੰਡ ਹੈ (‘ਬੂਠੀ ਅਧੀਨਗੀ’; NIV)। ਯਿਸੂ ਇਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ, ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ (ਮੱਤੀ 6: 1-7, 16-18; ਵੇਖੋ 23: 25-28)। ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਹੈ ਨਾ ਅਧੀਨਗੀ।

ਲਗਭਗ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਘਮੰਡ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਓਹ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੇਖੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤਜਰਬਿਆਂ ਜਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦਾ ਇਕ ਉੱਚਾ ਪੱਧਰ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਓਹ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਖਾਸ ਰੂਹਾਨੀ ਗਿਆਨ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਫੁੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਖਾਵੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੇਖ ਨਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੂਠੀ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਵਿਖਾਵੇ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰੀ ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ, ਸਰੀਰਕ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿਖਾਵਟੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਜੀਬ ਅਜੀਬ ਸਰੀਰਕ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਓਹ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਸਾਂਗ ਸਿਰਫ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਘਮੰਡ ਭਰਿਆ ਵਿਖਾਵਾ ਅਰਥਾਤ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਵਿਖਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਕਿੰਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਲੀਨ ਹਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ’ ਕਰਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੂਜਾ ਦਾ ਢੰਗ ਹੀ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੂਜਾ ਕਿਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਾਤਮੁਸ ਟਾਪੂ ਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਉਸ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ

ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਅੱਗੇ ਬੁਕਣ ਲਈ ਆਖਿਆ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 19:10; 22:8, 9)। ਬੰਦਗੀ ਸਿਰਫ਼ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6:13; ਮੱਤੀ 4:10)।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ⁴ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 1:23; ਯੂਹੰਨਾ 1:1)। ਉਸ ਨੇ ਮਰੀਅਮ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਇਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਦੀ ਕੁੱਖ ਅਤੇ ਛਾਤੀਆਂ ਧੰਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ, ਮਰੀਅਮ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘‘ਧੰਨ ਹੋਣਗੇ ਓਹ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ’’ (ਲੂਕਾ 11:27, 28; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 12:48-50)।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 2:18 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਭੂਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਆਪਣੀ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਜਾਂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕੁਲੁੱਸੈ ਦੇ ਲੋਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲੁਕਸ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਈਨਰ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਰੇਨਿਉਸ ਨੇ 182 ਅਤੇ 188 ਈਸਵੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਸੀ।⁵ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਿਨਡ ਆਫ਼ ਲਾਉਦੀਕੀਆ, ਕੈਨਨ XXXV (363 ਈਸਵੀ) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।⁶ ਏਸ਼ੀਆ ਮਾਈਨਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਂਦੂਤ ਮੀਕਾਏਲ ਦੀ ਪੂਜਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 739 ਈਸਵੀ ਤਕ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਰਾਕੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਮੀਕਾਏਲ ਦੇ ਨਾਂਅ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਿੱਟਾ ਇਹੀ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ‘‘ਪੂਜਾ’’ (*thrēskeia*) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਅਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਭਾਵ, [ਖਾਸ ਕਰਕੇ] ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।’’⁷ ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਬੰਦਗੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26:5) ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ (ਯਾਕੂਬ 1:26, 27) ਲਈ ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਪੰਥ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੀਤਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਆਦਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਭੀੜ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੰਦਗੀ ਸਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੀ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 1:17; 4:23, 24; 8:31, 32)। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪੌਲਸ ਨੇ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

‘‘ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਵੇਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’’ (2: 18)

ਅਗਲੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵੇਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ’’ (KJV; ਵੇਖੋ NKJV);⁸ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖੀਆਂ ਨਹੀਂ’’ (ASV); ‘‘ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮਨਵਾਉਣਾ’’ (RSV); ‘‘ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ’’ (NRSV); ‘‘ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ’’ (NIV; ਵੇਖੋ TNIV); ‘‘ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ’’ (NEB); ਅਤੇ ‘‘ਕਿਸੇ ਕਲਪਨਾ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ... ਲਈ ਜਾਣਾ’’ (REB) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਨੁਵਾਦਕ ‘‘ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮਨਵਾਉਣਾ’’ ਵਰਗੇ ਵਾਕ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’’ (*embateuō*) ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣਾ’’ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਬਾਉਰ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ: ‘‘... ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ [ਵਿਸ਼ਾ] ਵਿਚ ਜਾਣਾ, ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ... , ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 18 ਵਿਚ [ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ] ਕਿਸੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੂਰ ਤਕ ਜਾਣਾ ... ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਰਗੀ ਦੂਤਾਂ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ।’’⁹

ਵਿਲੀਅਮ ਐਮ. ਰਾਮਸੇ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦੇ ਕਲਾਰੋਸ ਦੇ ਅਪੋਲੋ ਦੇ ਮੰਦਿਰ ਉੱਤੇ ਇਕ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਪਾਇਆ।¹⁰ ਇਸ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *embateuō* ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਹੱਸਮਈ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਆਇਤ 18 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਪੌਲਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਣ ਪ੍ਰਤੀ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੇ ਜੋ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਇਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਰਹਿੰਦੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ‘‘ਇਹ ਦਰਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇ ਸਨ?’’ ਅਤੇ ‘‘ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ?’’ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ‘‘ਵੇਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ’’ ਦੀ ਗੱਲ ਪਿਛਲੇ ਵਾਕ ‘‘ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ’’ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਰਗੇ ਸੁਰਗੀ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉੱਤਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਵਟੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਲੁਕਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹ-ਵਾਹੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਹੋਣ ਲਈ ਬਲਕਿ

ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਸੁਰਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਓਹ ਉੱਤਮ ਹੋਣ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਓਹ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਫੁੱਲਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਗਿਆਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਭੇਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੂਠੇ ਦਰਸ਼ਣ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਬੂਠੇ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ‘ਜੇ ਕੁਝ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਓਹ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਓਹ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਬੂਠੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਫ਼ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੁਫ਼ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ!’ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 23:25)। ਓਹ ਕੁਝ ਵੇਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸੁਰਗੀ ਦਰਸ਼ਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉਠਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਓਹ ‘ਅਕੱਥ ਗੱਲਾਂ’ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਕਾਸ਼ਫ਼ੇ ਮਿਲੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕੰਡਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਫੁੱਲ ਨਾ ਜਾਵੇ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 1-7)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਦੂਤ ਦਾ ਮਨ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਫੁੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਸਚਮੁਚ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਓਹ ਦਰਸ਼ਣ ਵੇਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਬੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵੇਖੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕਾਸ਼ਫ਼ਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਬੂਠੇ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ‘ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ’ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਸਨ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 23:25, 26)।

ਜੇ ਇਹ ਭੁਲੇਖੇ ਅਰਥਾਤ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਬੋਧ ਅਸਲੀਅਤ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬੂਠੇ ਅਨੁਭਵ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਸੱਚੇ ਲੱਗਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਣ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦਰਸ਼ਣ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਗਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ: ਮੁਹੰਮਦ, ਮੌਰਮਨ ਧਰਮ ਦਾ ਮੋਢੀ ਜੋਜ਼ਫ਼ ਸਮਿਥ, ਐਲਨ ਜੀ. ਵਾਈਟ ਜਿਸ ਨੇ ਸੈਂਡਵਿ ਡੇ ਐਡਵੇਂਟਿਜ਼ਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਦਾ, ਯਿਸੂ ਜਾਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਦਰਸ਼ਣ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਸਭ ਦੇ ਪਿਛੋਂ’ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ¹¹ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:8)। ਇਹ ਤਦ ਤਕ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਭਵਿੱਖ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਾਂਤਰਿਕ ਦਰਸ਼ਣ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਪਰਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਯੂਹੰਨਾ 4: 1, 6)। ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਖੌਤੀ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕਾਸ਼ਫਿਆਂ ਨਾਲ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਸਚਿਆਈ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

‘ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਬੁੱਧ ਉੱਤੇ ਵਿਅਰਥ ਫੁੱਲਦਾ ਹੈ’ (2: 18)

ਕੁਝ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਹਲੀਮੀ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਹੋਰ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਫੁੱਲਦੇ (*phusioō*) ਸਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਕ੍ਰਿਦੰਤ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਆਦਤਨ ਘਮੰਡ ਵਾਲੀ ਚਲਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਘਿਰੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ‘ਫੁੱਲਦਾ’ ਜਾਂ ‘ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਭਰਿਆ’ ਸ਼ਬਦ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤਿਆ। (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:6, 18, 19; 5:2; 8:1; 13:4.) ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ‘ਇਲਮ ਫੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ [*phusioi*, ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਫੁੱਲਦਾ], ਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:1)।

ਦਰਸ਼ਣ ਵੇਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲ ਪੈਣਗੇ। ਕੁਲੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਝੂਠੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅਸਲ ਵਸੀਲੇ ਤੋਂ (2:3) ਮਨੁੱਖੀ ਖੋਜ ਦੇ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਬਣੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 10:23)।

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਆਤਮਹੀਣਤਾ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖਾਵੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਓਹ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਘਮੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਹ ਗਲਤ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਆਧਾਰ ਵਾਲਾ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘਮੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉਸ ਵਿਚ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਸਾਡਾ ਅਭਿਆਸ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਅੰਤਹਕਰਨ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਈ ਸਾਡਾ ਚਲਣ ਜਗਤ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਪਟਤਾ ਨਾਲ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਜੋਗ ਹੈ ਰਿਹਾ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:12)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਘਮੰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਘਮੰਡ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ

ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚ। ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਸਮਝੋ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 12:3)।

ਰੂਹਾਨੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਆਧਾਰ ਦੇ ਘਮੰਡ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਐਡਅਰਡ ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ ਨੇ ਠੀਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਾ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।¹² ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੁਰਾ। ਪੌਲੁਸ ਕੁਲੋਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੋ ਵੱਡੀ ਦਿਲੇਰੀ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਬੁੱਧ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮੁਕਾਸ਼ਫ਼ੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ, ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਬੁੱਧ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:20, 21)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਖ਼ਾਸ ਮੁਕਾਸ਼ਫ਼ੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:10-16)।

ਸਰੀਰਕ ਬੁੱਧ (*ho nous tēs sarkos autou*, ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬੁੱਧ’’) NASB, KJV, ਅਤੇ NKJV ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਵਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਕਾਮੁਕ ਬੁੱਧ’’ (RSV), ‘‘ਸੋਚ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਢੰਗ’’ (NRSV), ‘‘ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੁੱਧ’’ (NEB), ਅਤੇ ‘‘ਗੈਰ ਰੂਹਾਨੀ ਬੁੱਧ’’ (NIV; ਵੇਖੋ TNIV) ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖੁਦਾਈ ਮੁਕਾਸ਼ਫ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਬਣੇ ਧਰਮ ਸਨ। ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦਰਸ਼ਣ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਬੁੱਧ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਘਮੰਡ ਉਹ ਕਾਰਣ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਿਆਨ ਉੱਤੇ।

‘‘ਅਤੇ ਉਸ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ’’ (2:19)

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਸੋਚ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਓਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਝੂਠੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਯਿਸੂ ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28:18; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:20-23)। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਕਲੀਸੀਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਸਿਰ ਹੈ, ਸਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:24)। ਯਿਸੂ ਜੋ ਸਿਰ ਹੈ, ਦੇਹ ਜੋ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ, ਨਾਲ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰ ਮਨੁੱਖੀ ਦੇਹ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੇਹ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਿਰ ਇਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਪੌਲੁਸ ‘‘ਉਸ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ’’ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮਸੀਹ ਲੋਕਾਂ ਸੀ? ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਜੇ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ‘‘ਫੜੀ ਨਹੀਂ’’ ਦਾ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਨਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਕ੍ਰਿਦੰਤ (*kratōn*) ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਮੰਡ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਮਸੀਹੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮਸੀਹ

ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਤੱਕ ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਬੰਦਾ ਸੁੱਕ ਕੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਯੂਹੰਨਾ 15:5, 6)।

ਜੇ ਕੋਈ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਦੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਨਵੀਂ ਜਨਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਬੁੱਧ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:14-3:3)। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ, ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਯਿਸੂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਰਾਕ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

‘ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਦੇਹੀ’ (2:19)

ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ (*ex hou*, ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਜਿਸ ਤੋਂ) ਆਇਤ 19 ਦੇ ‘ਸਿਰ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (*kephalē*)। ‘ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ’ ਪੁਲਿੰਗ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ‘ਸਿਰ’ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ ਇੱਥੇ ਯਿਸੂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ ਨੇ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ‘ਇੱਥੇ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਇੰਨੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ‘ਸਿਰ’ ਭਾਵੇਂ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਲੇਖਕ ਸੰਬੰਧਤ ਪੜਨਾਉਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।’¹³ ਹੋਰ ਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਦੇਹ ਦਾ ‘ਸਿਰ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:3; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:22; 4:15; 5:23; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:18; 2:10)।

‘ਜਿਸ ਤੋਂ’ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਉਸ ਸਰੋਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੋਰ ‘ਜਿਸ’ ਅਤੇ ‘ਸਾਰੀ’ ਉੱਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਅੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਰ ਅੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਿਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇ।

ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯਿਸੂ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਅੰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਰ ਅੰਗ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਹੀ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:14-26; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:15, 16)।

‘ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਲ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪੇ ਵਿੱਚੀਂ ਜੁੜ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ’ (2:19)

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਵਧਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਦੋ ਯੂਨਾਨੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕ੍ਰਿਦੰਤਾਂ, *epichorēgoumenon* (ਪਲ ਕੇ) ਅਤੇ *sumbibazomenon* (ਆਪੇ ਵਿੱਚੀਂ ਜੁੜ ਕੇ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਦੋਵੇਂ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਰਾਕ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਸਿਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤੇ

ਜਾਣ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਧ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 17:20-23) ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:10)। ਸਿਰ ਅਰਥਾਤ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਏਕਤਾ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਫੁੱਟ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਵਧਣ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਰੁਕਾਵਟ ਯਿਸੂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਏਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਵਧਦੀ (auxo) ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਜੁਟ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਪੌਲੁਸ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਧਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜੋੜਾਂ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲਚਕ ਅਤੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪੱਠੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ, ਪੋਸ਼ਣ, ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿਰ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰ ਅੰਗ ਦਾ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰੀਰ ਖਿੱਲਰ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਸਿਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰੀਰ ਕੰਟਰੋਲ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅੰਗ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖੁਰਾਕ ‘‘ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ’’ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਲਹੂ ਤੰਤਰ ਬਾਕੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੇਹ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਇਹ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਵਰਣਨ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਜਿਹੜੀ ਸਚਿਆਈ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਵਧਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਦੇ ਤੋੜਨ ਕਾਰਣ ਤਰੱਕੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਲੀਸੀਆ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰੇ।

ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 11-16 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਕੁਝ ਆਗੂ ਰੱਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਧ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਵਧਣ ਲਈ ਸਾਧਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦਾ ਹੀ ਹੈ: ਵਚਨ (1 ਪਤਰਸ 2:2) ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:16)। ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਹ ਫਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੀ (ਯੂਹੰਨਾ 15:4, 5); ਅਤੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਹ ਵਧ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਦੇਹ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਦੇਹ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਵਧਣ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਠੀਕ

ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੋਵੇ।

ਸਿਰ, ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜਥਾਰਥ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਸਿਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਆਪਣੇ ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਹ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ। ਦੇਹ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰੱਕੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਹ ਦਾ ਹਰ ਅੰਗ ਪੂਰੀ ਦੇਹ ਦੇ ਫਾਇਲਈ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰਨਾ (2:20-23)

²⁰ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਉਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ? ²¹ਜਿਵੇਂ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਵੀਂ, ਨਾ ਚੱਖੀਂ, ਨਾ ਛੂਹਵੀਂ? ²²ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ²³ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਮਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾਈ ਅਤੇ ਦੇਹੀ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਕੇ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਭਾਸਦੀਆਂ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਦੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਓਹ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ।

ਆਇਤਾਂ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਮਸੀਹ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸਰੂਪ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਕਲੀਸੀਆ ਸਮੇਤ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਅਤੇ ਇੱਖਤਿਆਰ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ (1:15-20)। ਸਾਰੀ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਓਸੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਭਰਪੂਰੀ ਓਸੇ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਓਸੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਪ ਭਰੀਆਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ (2:3-13)।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਓਸੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਦੱਸੇ:

(1) ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਸੁੱਟਿਆ (2:14)। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਮੌਤ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

(2) ਧਾਰਮਿਕ ਪੂਜਾ ਵਿਧੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੁਆ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਓਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਸ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ (2:8)। ਅਜਿਹੀ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਚਾਹਿਆ ਇਨਾਮ ਖੁੱਸ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਚਿਆਈਆਂ ਤੋਂ 20 ਤੋਂ 23 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਜੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾ ਜੁਗਤਾਂ ਉੱਤੇ ਛੂਟ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੀਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਸਵਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਜੋ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਰੁਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਜੀਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੰਗ ਓਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਜੋ ਯਿਸੂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

‘ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਗਏ’ (2:20)

ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮਕਸਦ, ਪਾਪ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਇ ਯਿਸੂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰੋਮੀਆਂ 6:3 ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਬ ਗਏ, ... ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ, ... ਤਾਂ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨਾ ਕਰੀਏ’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4-6)। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2:20)। ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਹੁਣ ਮੈਂ ਜੀਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਮਸੀਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ।’ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:20 ਵਿਚ ‘ਮਰ ਗਏ’ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭੂਤਕਾਲ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸੀ। ਗਲਾਤੀਆਂ 2:20 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਹੁਣ ਪਾਪ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6:1-7)। ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪਾਪ ਲਈ ਮਰ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਓਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ। ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਰ ਕੇ ਬਚ ਗਏ ਸਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਓਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲੋਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ; ਆਪਣੀਆਂ ਵਰਤਮਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਓਹ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਮਸੀਹ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ। ਓਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਮਰ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਜੀਉਣਾ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਜੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: ‘ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਖੰਡ ਹੈ, ‘ਜੇ ... ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਗਏ’

(RSV) ਜੇ ਕਿ ਇਕ ਅਲੰਕਾਰਕ ਜੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।’¹⁴

ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕਿ ਓਹ ‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰੇ’ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪੌਲੁਸ ਇਹ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ (ਆਇਤ 12)। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮਸੀਹ ਲਈ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ’ ਤੋਂ ਮੌਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਇਤ 20 ਵਾਲੀਆਂ ‘ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ’ (*stoicheiōn tou kosmou*) ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (2:8 ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੇਖੋ)। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਦੱਬੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਓਹ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋਣ।

‘ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਵਾਂਙੁ ਕਿਉਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ...?’ (2:20)

ਰਸੂਲਾਂ ਲਈ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਤੁਸੀਂ ਜਗਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ’ (ਯੂਹੰਨਾ 15:19)। ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਦੁਆ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਇਹ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹਨ, ...’ (ਯੂਹੰਨਾ 17:11); ‘ਓਹ ਜਗਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ’ (ਯੂਹੰਨਾ 17:14, 16)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਗਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਰਗੇ ਬਣੇ ਬਿਨਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 12:2)।

ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਹੋਏ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਗਤ ਵਿਚ ‘ਜੀਉਂਦਿਆਂ’ (*zōntes*) ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਚੱਲੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

1:6 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘ਜਗਤ’ (*kosmos*) ਦੀ ਗੱਲ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੇਣ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਓਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਵਾਕ ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *dogmatizesthe* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ 2:14 ਵਾਲੇ ਨਾਂਵ ਸ਼ਬਦ *dogmata* (‘ਲੇਖ’) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਹੀ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪਰ ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਕ ਹੀ ਢੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। 2:14 ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਖੁਦਾ ਦੁਆਰਾ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਸਨ। ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ

ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (2 ਪਤਰਸ 2: 19; ਯੂਹੰਨਾ 8: 34; ਰੋਮੀਆਂ 6: 16 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਚੰਗੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ। ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ, ਪਾਪ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਲਾਇਕ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

‘ਜਿਵੇਂ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਵੀਂ, ਨਾ ਚੱਖੀ, ਨਾ ਛੂਹਵੀਂ’ (2: 21)

ਅਧੀਨ ਕਰਣ ਵਾਲੇ ਓਹ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਕਿਹੜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ? ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ: ‘ਜਿਵੇਂ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਵੀਂ, ਨਾ ਚੱਖੀ, ਨਾ ਛੂਹਵੀਂ!’ ਇਹ ਨਿਯਮ ਵਾਪਰਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ‘ਛੂਹਣਾ’ ਬਹੁਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ‘ਚੱਖਣਾ’ ਅਤੇ ਫਿਰ ‘ਛੂਹਣਾ’ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਛੂਹਣ ਲਈ ਚੱਖਣ ਜਿੰਨਾ ਜਾਂ ਚੱਖਣ ਲਈ ਹੱਥ ਲਗਾਉਣ ਜਿੰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕੁਲੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ, ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ, ਚੱਖਣ ਜਾਂ ਹੱਥ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ।

ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ‘ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ’ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇਹ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਿੱਕਲੇਗਾ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 13: 8-11)। ਪਰ ਮਸੀਹੀਅਤ ਵਿਚ ‘ਇਹ ਕਰੋ’ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ‘ਨਹੀਂ ਕਰੋ’ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕਿਹਾ, ‘ਨਾ ਕਰੋ।’ (ਮੱਤੀ 5-7), ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

- ‘ਸਹੁੰ ਨਾ ਖਾਣੀ’ (5: 34)।
- ‘ਜੇ ਕੁਝ ਤੇਰਾ ਹੱਥ ਸੱਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇਰਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਨਾ ਜਾਣੇ’ (6: 3)।
- ‘ਦੁਆ ਕਰਦਿਆਂ ਬਕ ਬਕ ਨਾ ਕਰੋ’ (6: 7)।
- ‘ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾ ਬਣੋ’ (6: 8)।
- ‘ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਨਾ ਹੋਵੋ’ (6: 19)।
- ‘ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ’ (6: 25; ਵੇਖੋ ਆਇਤਾਂ 31, 34)।
- ‘ਦੇਸ਼ ਨਾ ਲਾਓ’ (7: 1)।
- ‘ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪਾਓ’ (7: 6)।

ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਗਲਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਜੋ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਕੀ ਨਾ ਕਰਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸ ਕੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਆਮ ਸੂਚੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵਾਕਫ਼ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਸਨ। ਐਚ. ਸੀ. ਜੀ. ਮਾਉਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ . . . ਪਾਬੰਦੀਆਂ’ ਮੰਨਿਆ।¹⁵ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਸ ਨਿਯਮ ਕਠੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨਿੰਦਣ ਯੋਗ ਸਰੀਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਭਗਤੀ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਉਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ:

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸੰਤ ਪੌਲੁਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ੁਦਾਈ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਕਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਧਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ।¹⁶

ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਯੁਗ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬੋਧਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਈਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ‘ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹੇ ...’ (ਰੋਮੀਆਂ 13: 1-4; ਵੇਖੋ ਤੀਤੁਸ 3: 1); ‘ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਿਮਿੱਤ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੋ’ (1 ਪਤਰਸ 2: 13)। ਪੌਲੁਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਰਗੇ ਨਿਯਮ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਬਲਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕੱਢਣਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਰੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਨਿੱਤ, ਅਣਡਿੱਠ, ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4: 18)। ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨਾਸਵਾਨ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਮਾਨੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਵਿਚ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(1) ‘ਛੁਹਣਾ’ (*haptō* ਤੋਂ *haptō*) ਦਾ ਅਰਥ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ‘ਜਿਣਸੀ ਸੰਪਰਕ’ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 1)। ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਛੁਹਿਆ’ (ਮੱਤੀ 8: 3, 15) ਜਾਂ ‘ਛੂਹ’ (ਯੂਹੰਨਾ 20: 17) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ‘ਭਾਗ ਲੈਣਾ’ ਜਾਂ ‘ਫੜਨਾ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਣਸੀ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਦੇਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 3)। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ *haptō* ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਜਿਣਸੀ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਣਸੀ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਓ'ਬ੍ਰਾਇਨ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤੇ ਹਨ *hapsō* ਭਾਵ 'ਛੁਹਣਾ' ਜਿਣਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਤਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਿਣਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:3 ਵਾਲੇ ਬੁਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉੱਥੋਂ/ਦੇ, 'ਵਿਆਹ' ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ)। ਦੂਜਾ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *a.ptomai* ['ਛੁਹਵੀ'] ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ['ਛੁਹਵੀ'] ਹੀ ਹੈ (ਤੁਲਣਾ 20:4, 6; 6:29; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 17:1)। ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ (ਆਇਤ 22, 'ਇਹ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ') ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਜੇ ਜਿਣਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਆਇਤ 22 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।¹⁷

(2) 'ਚੱਖਣਾ' (*geuo*) ਦਾ ਮੂਲ ਵਿਚ ਅਰਥ ਖਾਣ ਜਾਂ ਪੀਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 'ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕੁਝ ਚੱਖਣਾ' ਹੈ (ਮੱਤੀ 27:34; ਲੂਕਾ 14:24)। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅਰਥ ਜਿਵੇਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ 'ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ' ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:4, 5; 1 ਪਤਰਸ 2:3) ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ (ਮੱਤੀ 16:28; ਯੂਹੰਨਾ 8:52; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:9)।

(3) 'ਹੱਥ ਲਾਉਣਾ' (*thingano*) ਦਾ ਅਰਥ ਭਾਵੇਂ 'ਛੁਹਣਾ' ਦੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਨੈਤਿਕ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:28 ਵਿਚ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਨਾਸ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:20 ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਵਕਤ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਹੈ। 2:21 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਾਸਵਾਨ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ।

ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਦੀਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਲੋਭਨ ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰੀਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'(ਏਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ)' (2:22)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਰੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪੌਲੁਸ ਇਕ ਆਰਜੀ, ਸਰੀਰਕ ਸਰਿਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, ਚੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਰੂਹਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਦੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:15-17)। ਆਇਤਾਂ 22 ਅਤੇ 23 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਦੱਸੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਸ ਨੇ ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਇਤ 21 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਢੰਗ ਸੁਰਗੀ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਆਰਜੀ ਗੱਲਾਂ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਸਵਾਨ ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਸਕਦੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਸੁਰਗੀ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗਲਤ ਅਰਥ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨਾਦੀਕਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਸੋਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਨਾਲ ਬੇਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਗੰਦੇ ਕੰਮ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਮਰਕੁਸ 7: 7, 8)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਾ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਚਿਪਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਭਲਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜੇਹੇ ਨਿਰਬੁੱਧ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਬਾਹਰੋਂ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਉਹ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸੱਕਦਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਰ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਦਖ਼ਨੇ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ... ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿੱਕਲਾ ਹੈ ਸੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 7: 18-20)।

ਇਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦਾ ਰਾਜ ਜੋ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਹੈ, ‘‘ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਨਹੀਂ’’ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 14: 17)। ਖੁਦਾ ਢਿੱਡ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ‘‘ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰੇਗਾ’’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6: 13)।

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਪੱਸਵੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਉੱਤੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਜੀਵਨ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਾਸਵਾਨ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਪਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਸਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਜੀਣਾ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ’’ (ਮੱਤੀ 6: 24)।

‘‘ਇਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ’’ (2: 22)

ਇਹ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਮੰਨਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੱਤੀ 15: 9 ਅਤੇ ਮਰਕੁਸ 7: 7 ਯਿਸੂ ਨੇ ਯਸਾਯਾਹ 29: 13 ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨੇਮ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ ਮਿਲਾ ਲਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 7: 8)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਰਹੇ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 7: 13)।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਕੁਝ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਤਪੱਸਵੀ ਢੰਗ ਜਾਂ ਏਸੇਨੀਆਂ ਦੀ

ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਕਠੋਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਆਪਣੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਕਠੋਰ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ।

ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ‘ਮਨੁੱਖਾਂ’ (*anthrōpoi*) ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਮਨੁੱਖੀ ਕੌਮ’ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਅਤੇ ਤੀਵੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *anēr* ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਬੰਦੇ ਜਾਂ ਤੀਵੀਂ ਲਈ ਹੈ, ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਪਤਨੀਆਂ’ ਹੋਇਆ ਹੈ (3: 18, 19)। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਉਹ ਮਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਯਿਸੂ (ਯਾਕੂਬ 4: 12), ਦੇ ਕੋਲ ਸੁਰਗ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28: 18) ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:9)।

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਅੱਜ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਵਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ, ‘ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ’ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4:23, 24)। ਉਸ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨ’ ਸਿਖਾਉਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28:20)। ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ‘ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ’ ਵਿਚ ਬਣੀ ਰਹੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:42)।

ਅਧਿਆਇ 2 ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਯਿਸੂ ਦੀ ਹੀ ਮੰਨਣ। ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੰਡਾਰ ਓਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (ਆਇਤ 3)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਚੱਨਣਾ (ਆਇਤ 6) ਅਤੇ ਓਸੇ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ (ਆਇਤ 7); ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਆਇਤ 8)। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਆਇਤਾਂ 14, 16)। ਸਾਨੂੰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਸੇ ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਭਰਮਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 18), ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 22)।

‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਂ ਹੈ’ (2: 23)

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਦੱਸਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ NASB ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਨੁਵਾਦ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਆਗਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਸੂਚੀ ਦੇਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਊਲ ਨੇ ਸਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ‘ਹੋਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਜੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ [ਮਿਲਦੀਆਂ ਜੁਲਦੀਆਂ] ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਆਇਤ 21 ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜੋ ਇਸੇ ਵੰਗਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ।’¹⁸ ਉੱਤੇ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀਆਂ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਨਾ ਮੰਨਣ

ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੋੜਿਆ, ‘‘ਇਹੋ ਜੇਹੇ ਕੰਮ’’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:21), ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਅਧੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਤਾਂ ਹੈ ਅਨੁਵਾਦ *logos* ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘ਵਚਨ’’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਦੀ ‘‘ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ,’’ ‘‘ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ’’ ਜਾਂ ‘‘ਮਹਿਸੂਸ’’ ਹੈ। ਸੰਸਾਰੀਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਹੋਈ ਆਗਿਆਵਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰੂਹਾਨੀ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਵੈ ਕਾਬੂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਵੈ ਕਾਬੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਵਧਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਰੀ, ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲੇ, ਵਿਭਚਾਰ ਜਾਂ ਖੂਨ ਨਾ ਕਰੇ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਬੰਦਗੀਪੂਰਣ ਬਣਨ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਯਿਨਮਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਲੋੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਿਭੜਨ ਲਈ ਜੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ, ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਾ। ਨਿਯਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਤਮਸੰਜਮ, ਸਥਿਰਤਾ, ਏਕਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

‘‘ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਮਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾਈ ਅਤੇ ਦੇਹ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਕੇ’’ (2:23)

ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਨ ਮਤੇ ਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰੀਤਾਂ ਦੱਸੀਆਂ: (1) ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਮਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ, (2) ਅਧੀਨਤਾਈ ਅਤੇ (3) ਦੇਹ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ। ‘‘ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਮਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ’’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ (*ethelothrēskia*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ TEV ਵਿਚ ‘‘ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।¹⁹ ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਇਤ 18 ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਰੰਭ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਗਿਆ ਸ਼ਬਦ *thrēskeia* ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਭਗਤੀ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 1:26, 27)। ਬੰਦਗੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ *ethelothrēskia* ਦਾ ਅਰਥ ਡੂੰਗੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਦੀਨਗੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਲਟ ਰੂਹਾਨੀ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ।

ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਠੋਰ ਬੰਦਗੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਓਬ੍ਰਿਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ, ‘‘ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਭਗਤੀ ਦੀ ਰੀਤ ‘ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ’ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰਗੀ ਭੇਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਮੰਨਿਆ

ਜਾਂਦਾ ਸੀ’²⁰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮਨੁੱਖ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਸ਼ਟ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸਰੀਰਕ ‘‘ਯੋਗ ਅਭਿਆਸ’’ (*apheidia*, ਮੂਲ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ‘‘ਜ਼ਿਆਦਾ’’ ਉਪਯੋਗ) ਤਪਸ਼ਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਕਠੋਰ ਸਰੀਰਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਕੈਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭਾਰ ਸੀ। ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਔਖੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਆਤਮਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਹਾ ਜਿਹੜੇ ‘‘ਜਿਹੜੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਮਨੇ ਕਰਦੇ ਹਨ’’ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:3)।

ਬਾਲ ਦੇ ਮੂਰਤੀਪੂਜਕ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬਾਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲੈਣਗੇ (1 ਰਾਜਿਆਂ 18:26-28)। ਕੁਝ ਧਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਵਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਲਿਦਾਨ ਨੂੰ ਬੰਦਗੀ, ਬਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਪਾਉਣ ਦਾ ਜਰੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਅਲਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਰਪਣ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣਗੇ। ਉੱਤਮ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਮੰਡੀ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਇਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਮਯਾਬ ਮਨੁੱਖ ‘‘ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੂੰਹ’’ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

‘‘ਪਰ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਦੇ ਰੋਕਣ ਲਈ
ਓਹ [ਢੰਗ] ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ’’ (2:23)

ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਿੰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(1) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਰੀਰਕ ਆਨੰਦ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

(2) ਇਨ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ *pros* (‘‘ਵਿਰੁੱਧ’’) ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਰਥ ‘‘ਲਈ’’ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਓ’ ਬ੍ਰਾਇਨ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ *pros*, ਕਠੋਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਹਾਕਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਆਦਰ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਰੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ‘‘ਸਰੀਰ’’ (*tēs-sarkos*)

ਦੀ ਸੀ। ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੋਸ਼ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖ^੧

ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਅਤੇ *pros* ਦਾ ਅਰਥ “ਲਈ” ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਾਂਗ KJV ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। “ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁੰਤਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਆਦਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। RSV ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ “ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਲਿਪਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ” ਹੈ ਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ “ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ” ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) *ਸਰੀਰਕ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।* ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਮੋਹ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਢੰਗ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਘੜੀ ਗਈ ਬੰਦਗੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸਰੀਰਕ ਮੋਹ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। NASB ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ “ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ” ਸਰੀਰਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੌਲੁਸ ਸਰੀਰ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਵ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਹੈ ਪਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇ। ਤੀਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਹਤਰ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ *plēsmonē* (“ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ”) LXX ਵਿਚ ਅਠਾਰਾਂ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ” ਜਾਂ “ਰਿਝਾਉਣਾ” ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ “ਸੰਪੂਰਣ ਥਾਂ” ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਲਿਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਠ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਢੰਗ ਸਰੀਰਕ ਵਿਧਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਮੋਹ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਧਰਮ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ, ਸੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੇ ਕਠੋਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਰੀਰਕ ਸਾਧਨਾ ਨਾਲ ਬੋੜਾ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੰਦਗੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:8)। ਭਗਤੀਪੂਰਣ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਦਾ ਫਲ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:22, 23), ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਸਮਰੱਥਾ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:16) ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 4:4)। ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। “ਜੇ ਸਸਰੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੱਟੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਜੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਦੇਹੀ

ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੀਵੋਗੇ' (ਰੋਮੀਆਂ 8: 13)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਤਮਾ (ਜਾਂ 'ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ') ਦੇ ਨਵੇਂਪਣ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਪਣ ਵਿਚ (ਰੋਮੀਆਂ 2: 29; 7: 6; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 6)। ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾ ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 3)। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦੀ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 7: 8)। ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 7)। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਖੁਆਉਣਾ, ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਭੁੱਖਿਆਂ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2: 2)।

ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਤਾੜਨਾਵਾਂ ਦੇਣਾ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਾਸਨਾ ਨਾਲ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋਣਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਜੀਵਨ ਜੀਰੋ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਬੁਰਿਆਈ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਪਾਪ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਦਿ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ 3 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੁਰਗੀ ਘਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇਕ ਆਸ ਹੈ।

ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਲਈ

‘ਬੰਦਗੀ’

ਕਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਬੰਦਗੀ’ ਹੋਇਆ ਹੈ:

1. *thrōskeia*—ਦਾ ਅਰਥ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰ (ਯਾਕੂਬ 1: 26, 27)।
2. *proskuneō*—‘ਬੰਦਗੀ ਕਰਨਾ, ਆਦਰ ਵਿਖਾਉਣਾ’ (ਮੱਤੀ 4: 10; ਲੂਕਾ 4: 8)।
3. *latreuō*—‘ਉਪਾਸਨਾ’ (ਮੱਤੀ 4: 10; ਲੂਕਾ 4: 8)।
4. *eusebeō*—‘ਆਦਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾ ਸੰਮਾਨ ਵਿਖਾਉਣਾ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 17: 23)।

5. *therapeuō*—‘ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੰਮਾਨ ਵਿਖਾਉਣਾ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 17:25)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ‘ਚੰਗਾ ਕਰਨਾ, ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ’ ਹੈ (ਮੱਤੀ 4:24; 8:7)।
6. *sebazomai*—‘ਉਪਾਸਨਾ’ (ਰੋਮੀਆਂ 1:25, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ)।
7. *sebō*—‘ਬੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ’ (ਮੱਤੀ 15:9; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18:13)।

ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ‘‘worship’’ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਉਹ *proskuneō* ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਦੇ ਵੱਲ ਝੁਕਣਾ।’’ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਜੀਵ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਵਰਗੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4:24)। ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਰਥ ਅਰਥ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ *latreuō* ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹੋਵੇ (ਲੂਕਾ 1:74) ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7:42; ਰੋਮੀਆਂ 1:25), ਜਾਂ ਸੌਖੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:5; 13:10)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ‘‘ਬੰਦਗੀ’’ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕੰਮ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ *proskuneō* ਦਾ ‘‘ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ’’ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4:23, 24); ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਖੁਦਾ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਮਾਨੇ ਤਕ ਹੀ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ *latreuō* ਵਿਚ ਜੀਵਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜੋ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਖੁਦਾ ਲਈ ਆਦਰ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ (*latreuō*) ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਹੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦੀ ਲਈ ਗਲਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ

ਯਿਸੂ ਉਹ ਨੀਂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਬਣਨਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:10), ਪੌਲਸ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕ (2:4), ਫਿਲਾਸਫੀ, ਧੋਖਾ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ (2:8) ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 2:16-23 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ (2:16), ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣਾ (2:18, 23), ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ (2:18), ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜੀ ਨਾ ਰੱਖਣ (2:19), ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ (2:20), ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਧਰਮ (2:23) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ।

ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (2:14), ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਛੁੜਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:1)। ਇਸ ਤੱਥ ਤੇ

ਰੋਮੀਆਂ, ਗਲਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਰੋਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਾਈਆਂ।

1. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ (3:20)।
2. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੀ ਹੈ (3:21)।
3. ਵਾਰਿਸ ਹੋਣਾ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੈ (4:13)।
4. ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਾਰਿਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ (4:14)।
5. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਕ੍ਰੋਧ ਦੁਆਉਂਦੀ ਹੈ (4:15)।
6. ਅਸੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਲਈ ਮਰ ਗਏ ਹਾਂ (7:4)।
7. ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਛੁੜਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (7:6)।
8. ਮਸੀਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ (10:4)।

ਗਲਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 1:6, 7)। ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ:

1. ਕੋਈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ (2:16)।
2. ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਵ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਲਈ ਮਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (2:19)।
3. ਜੇ ਧਰਮ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਸੀਹ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚ ਮਰਿਆ (2:21)।
4. ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਉਹ ਸਰਾਪ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ (3:10)।
5. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤਦ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ ਜਦ ਤਕ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ (3:19)।
6. ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਨਿਹਚਾ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਭਾਵ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ (3:25)।
7. ਅਸੀਂ ਦਾਸੀ ਭਾਵ ਗੋਲੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ (4:31)।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਹਿਲੇ ਵਚਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ (1:4; 2:2); ਮੂਸਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ (3:3); ਯਾਜ਼ਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ (7:11, 12); ਨੇਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਨਿਆਈਂ (7:22; 8:6); ਅਤੇ ਤੰਬੂ (9:11) ਨਾਲੋਂ ਮਹਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਉਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉੱਤਮ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

1. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (7:12)।
2. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (7:18, 19)।
3. ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (8:13)।
4. ਯਿਸੂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ (10:9)।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸਲੀਬ ਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ,

ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੀਏ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਈਏ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਰਾਉਣ ਦਈਏ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 14-16)। ਇਹ ਵਿਧੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਛਾਪ ਸਨ (2: 17; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 1)।

ਧੋਖਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਚੋ/ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਇਨਕਾਰ, ਸਵੈ-ਤਾੜਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਧੂਆਂ ਵਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੋਪੀਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਲੈਂਦੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਜ਼ੁਸ ਸਮਿਥ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਾਅਵੇ ਵਾਂਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਮੋਰੋਨੀ ਦੱਸਿਆ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਮਾਏ ਨਾ ਜਾਈਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸੁਰਗ ਦੇ ਸਰਾਪ ਦੇ ਹੇਠ ਹਨ। ਰਸੂਲ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ (ਗਲਾਤੀਆਂ 1:8, 9)।

ਸਿਰੋਮਣੀ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਕਈ ਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਮਨੁੱਖ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:3), ਕਲੀਸੀਆ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:22; 5:23), ਦੇਹ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:18), ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:10) ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:15; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:19)।

ਯਿਸੂ ਆਪਣੀ ਰੂਹਾਨੀ ਦੇਹ ਭਾਵ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਤੋਂ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਈ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਭਟਕ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਡੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਤਿਆਗੇਗਾ, ਪਰ ਜਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਤਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ (ਯੂਹੰਨਾ 15:9, 10)। ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖੇਗਾ।

ਯਿਸੂ ਚੰਗਾ ਅਯਾਲੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 10:11; 1 ਪਤਰਸ 5:4)। ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਅਜਨੀਬਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਂਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਭਟਕਾਂਗੇ ਨਹੀਂ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੀ ਅਯਾਲੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਲੋਕ ਹੋਣਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 10:2-5)। ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਅਯਾਲੀ ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ। ਉਹ ਅਯਾਲੀ ਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਵੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਗੂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਿਸੂ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 10:16)।

ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਅਯਾਲੀ ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ। ਉਹ ਅਯਾਲੀ ਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗੂਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ ਅਤੇ

ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ (ਯੂਹੰਨਾ 10:27)।

ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸੁਰਗੀ ਸਿਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਜੋ ਕਲੀਸੀਆ ਤੇ ਸਿਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਅਯਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ। ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਅੜਚਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਉਹ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਹੜੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਜਿਹੜੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਗਲਤ ਹਨ। 2:16-23 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28:20), ਨਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਵਿਧੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹੀ ਲਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀਆਂ ਲਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੁੱਧ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋਣ।

ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਧਰਮ। ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਤ ਰੱਖ ਕੇ, ਬਿਣਾ ਵਿਆਹ ਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਹਾਇਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਬੰਧਨ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਦੁਆ ਸਕਦੀ।

ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ, ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸੋਚ ਤੋਂ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਯਿਸੂ ਹੀ ਆਗੂ, ਅਯਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਹੈ।

ਮਸੀਹ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ (2: 16, 17)

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਗਏ ਹਨ। ਖਾਣ ਪੀਣ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਬਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 14, 15)।

ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਾਪੀ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6: 1-3)। ਦਯਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ (ਮੱਤੀ 28: 18-20; ਯੂਹੰਨਾ 14: 15, 21; 15: 10; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 19)।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਚਿਆਈਆਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਛਾਪ ਸਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 1)। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮਾਫ਼ੀ ਲਹੂ ਦੇ ਵਹਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9: 22)। ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਅਰਥਾਤ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 24, 25)।

ਪਰ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 4)। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਪਾਪ ਦੇ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2: 16)। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ (ਉਤਪਤ 18: 19) ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋੜੇ ਦੇ ਬੁਰੇ ਮਾਹੋਲ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 7: 3, 4)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ (ਰੋਮੀਆਂ 3: 9, 10)।

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਇਸ ਮਾਹੋਲ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਜੀ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਸਾਡਾ ਸਰੋਤ ਮਸੀਹ ਹੈ (2: 19)

ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰਿਕ ਫ਼ਿਲਾਸਫੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਯਿਸੂ ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਇਕ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਈ ਮਰਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਸੀਹ ਮਸੀਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੁਰੂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦੇ। ਜੌਨ ਗ੍ਰੀਨਲੀਫ਼ ਵਿਟਿਅਰ ਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ:

ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਭਦੇ ਹਾਂ;
ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ,
ਆਤਮਾ ਦੇ ਫੂਲਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਭ ਬਗੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਅਸੀਂ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼, ਸੋਹਣੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਦੇ ਹਾਂ;
ਫਿਰ, ਵਧੀਆ ਦੇ ਨਿਡਾਲ ਖੋਜੀ,
ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ
ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ
ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।²

ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੋਹਰੇ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਿਜ਼ੇਰੀ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਪੁਆਈਂਟ ਵਾਲੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਸੋਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਰਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦਰਿਆ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਹੀ ਸਰੋਤ ਦੇ ਸਭ ਮਸੀਹੀ ਸਭ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਾਮਰਥ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਰੋਤ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਮਸੀਹੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਸੱਚਾ ਸਰੋਤ ਯਿਸੂ ਹੈ। ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤਾਇਤ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਨਾ ਹਾਰਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ

ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮਸੀਹ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੀ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਸੀਹ ਲਈ ਵਧਣ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਸੀਹ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਂਦਾ ਹੈ (2:20-22)

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜੀਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਦੇ ‘ਸਮੂਹ’ ਦਾ ਢੰਗ ਇਹੀ ਹੈ। ਮਤਦਾਨ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨੈਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀ ਸਹੀ ਹਨ ਇਹ ਲੋਕਮਤ ਤੋਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਜੀਵੀਏ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਮਨਾ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਬ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਸ਼ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ; ਰੂਹਾਨੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਕਬਰ ਵਿਚ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਰੂਹਾਨੀ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਮਸੂਨ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਪਾਈ (ਵੇਖੋ ਨਿਆਈਆਂ 14-16)। ‘ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸਰੀਰਕ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭਗਤੀ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਲਾਭਵੰਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹੁਣ ਦਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ’ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:8)।

ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਧਰਮ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਮੂਲ ਵਾਲੀ ਰੀਤਾਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਖੁਦਾ ਦਾ ਢੰਗ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਮਾਨ ਅਲੀਸ਼ਾ ਨਬੀ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ (2 ਰਾਜਿਆਂ 5:1-14)। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਬੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਤਰਕ ਨਾਲ ਯਰਦਨ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋੜ੍ਹ ਤੋਂ ਚੰਗਿਆਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 55:8, 9)।

ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਾ ਖਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 12:1, 2)। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਓਸੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ (ਮੱਤੀ 4:10), ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4:24)। ਸੰਪੂਰਣ ਸਚਿਆਈ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 16:13); ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਘਮੰਡ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਬੇਫਜ਼ੂਲ ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਆਗਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਮੱਤੀ 15:7-9; ਮਰਕੁਸ 7:6-13; ਤੀਤੁਸ 1:14)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:17)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਪੀਟਰ ਟੀ. ਓ'ਬ੍ਰਾਇਨ, *ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼, ਫਿਲੋਮੋਨ, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਜਿਲਦ 44 (ਵਾਕੇ, ਟੈਕਸਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1982), 141. ²ਐਡੁਅਰਡ ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੂਰਵ ਛਾਇਆਵਾਦੀ 'ਹਕੀਕਤ' ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਪੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛਾਇਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ' (ਐਡੁਅਰਡ ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਅਨੁ. ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਚੈਸਟਰ [ਜ਼ਿਯੁਰਿਕ: ਬੇਨਜ਼ਾਈਗਰ ਵਰਗਲੈਸ, 1976; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਮਿਨਿਆਪੁਲਿਸ: ਆਗਸਬਰਗ, ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1982], 158)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਉਰ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਅਰਥ ਹੈ 'ਯਥਾਰਥ ਹਕੀਕਤ, ਦੇਹ ਦੇ ਰੂਪਕ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਜਿਹੜੀ *skia* ਦੇ ਉਲਟ ਪਰਛਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਸਤ ਹੈ ... 2:17' (ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਰ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ਼ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਅਰਲੀ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ*, ਜਿਲਦ 3ਜੀ, ਸੇਪ ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਫ਼੍ਰੈਡਰਿਕ ਵਿਲੀਅਮ ਡੈਂਕਰ [ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000], 984)। ³ਉਹੀ, 448. ⁴ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 8:2; 9:18; 14:33; 15:25; 20:20; 28:9, 17; ਮਰਕੁਸ 5:6; ਲੂਕਾ 24:52. ⁵ਇਗੋਰਨਿਊਸ ਅਗੋਸਟ ਹੇਅਰਸੀਜ਼ 2.32.5. ⁶ਈ. ਕੇ. ਸਿੰਪਸਨ ਅਤੇ ਐਫ਼. ਐਫ਼. ਬਰੂਸ, *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਐਪਿਸਟਲਜ਼ ਟੂ ਦ ਇਫੀਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1957), 248. ⁷ਬਾਉਰ, 459. ⁸'ਨਹੀਂ' ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ⁹ਬਾਉਰ, 321. ¹⁰ਓ'ਬ੍ਰਾਇਨ, 144.

¹¹ਪੌਲੂਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦਾ ਦਰਸ਼ਣ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਫੌਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਮਸੀਹ ਨੇ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਬੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। ¹²ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ, 162. ¹³ਉਹੀ, 164. ¹⁴ਰੌਬਰਟ ਜੀ. ਬ੍ਰੇਚਰ ਐਂਡ ਯੂਜੀਨ ਏ. ਨਿਡਾ, *ਏ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਟਰਜ਼ ਹੈਂਡਬੁਕ ਆਨ ਪੌਲ'ਜ਼ ਲੈਟਰਜ਼ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਲੋਮੋਨ*, ਹੈਲਪ ਫ਼ਾਰ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਟਰਜ਼ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਯੂਨਾਇਟੇਡ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼, 1977), 70. ¹⁵ਐਚ. ਸੀ. ਜੀ. ਮਾਉਲ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲਜ਼ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਟੂ ਫਿਲੋਮੋਨ*, ਦ ਕੇਂਬ੍ਰਿਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਫ਼ਾਰ ਸਕੂਲਜ਼ ਐਂਡ ਕਾਲੇਜਜ਼ (ਕੇਂਬ੍ਰਿਜ਼: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1893; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, 1902), 114-15. ¹⁶ਉਹੀ, 115. ¹⁷ਓ'ਬ੍ਰਾਇਨ, 150. ¹⁸ਮਾਉਲ, 115. ¹⁹ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ, 159. ²⁰ਓ'ਬ੍ਰਾਇਨ, 153. ²¹ਉਹੀ, 155. ²²ਐਚ. ਆਈ. ਹੇਸਟਰ, *ਦ ਹਾਰਟ ਆਫ਼ ਹਿਬਰੂ ਹਿਸਟਰੀ: ਏ ਸਟੱਡੀ ਆਫ਼ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਲਿਬਰਟੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਵਿਲੀਅਮ ਜ਼ਬੂਲ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1951), 11 ਵਿਚ ਜੌਨ ਗਿਨਲਿਖ ਵਿਟਿਅਰ, 'ਫ਼ਰਾਮ ਗ੍ਰੇਵਨ ਸਟੋਨ ਐਂਡ ਰਿਟਨ ਸਕ੍ਰੋਲ'।